

# SPIS TREŚCI

WSTĘP I I

PODZIĘKOWANIA I 5

## CZĘŚĆ I POZNANIE I 7

ROZDZIAŁ I WIEDZA I 9

Zacznijmy od faktów 19 · Co na to filozofia? 21 · Platońska definicja 21 · Dwie wątpliwości co do przekonań 23 · Wiedza bez głów? 25 · Kłopoty z prawdą 29 · Minimalizm 32 · Nieporozumienia relatywizmu 32 · Relatywizm wyrafinowany 34 · Fusy po uzasadnieniu 35 · Na skale czy na piasku? 36 · Przypadki sceptycyzmu 39 · Porady praktyczne 43 · Streszczenie 45 · Bibliografia 46

ROZDZIAŁ 2 ZDROWY ROZSĄDEK 49

Zacznijmy od faktów 49 · Co na to filozofia? 50 · Wspólne „czucie” rzeczywistości 50 · Trzy tezy zdrowego rozsądku 52 · Co istnieje? 54 · Substancje, części, zdarzenia... 55 · Co jeszcze istnieje? 59 · O nadbudowanym Bolku i Lolku 59 · O zredukowanym byciu ojcem 61 · Jak zostać idealistą? 66 · Zdrowy rozsądek w łańcuchach 70 · Paradoks „BACH-BAS” 74 · Próba odsieczy 75 · Streszczenie 76 · Bibliografia 77

## ROZDZIAŁ 3 MIĘDZY KOSMOLOGIĄ A ONTOLOGIĄ 79

**Zacznijmy od faktów** 79 · **Co na to filozofia?** 81 · Wszechświat, świat, kosmos... 81 · Świat to oni 83 · Świat jako biurowiec 84 · Trudności i pytania 85 · Wielki Wybuch i siodło 86 · Czym jest czas i przestrzeń? 87 · Czy Wszechświat jest nieskończony? 88 · „Dlaczego istnieje raczej coś niż nic?” 93 · Bóg czy materia? 96 · A może prawo? 99 · Tajemnica istnienia 100 · **Streszczenie** 101 · **Bibliografia** 102

## ROZDZIAŁ 4 ŚWIATOPOGLĄD 105

**Zacznijmy od faktów** 105 · **Co na to filozofia?** 109 · Komponenty światopoglądu 109 · „Puste miejsca” 109 · Światopoglądy współczesności 110 · Źródło przekonań 113 · Fundament rzeczywistości 115 · Strategia intelektualna 116 · Konflikty i „sojusze” 120 · Światopogląd naukowy? 124 · **Streszczenie** 125 · **Bibliografia** 126

## CZĘŚĆ II DZIAŁANIE 129

## ROZDZIAŁ 5 CZŁOWIEK 131

**Zacznijmy od faktów** 131 · **Co na to filozofia?** 133 · Trzy spojrzenia 133 · Typologia rozwiązań 136 · Dzieje duszy 137 · Eksperymenty na umyśle 141 · Prawa psychofizyczne? 144 · Dwie półkule – dwa paradygmaty 146 · Co z wolnością? 149 · Darwin i Chopin 151 · **Streszczenie** 152 · **Bibliografia** 153

## ROZDZIAŁ 6 MORALNOŚĆ 155

**Zacznijmy od faktów** 155 · **Co na to filozofia?** 157 · „Nie zabijaj!” i inne normy 157 · Relatywizm i aborcja 158 · Teorie etyczne 161 · Historyczne korzenie 163 · Etyka Kanta i jej słabości 165 · Dialog z ofiarą 167 · Boże przykazania i kapłan Eutyfron 168 · A może spolegliwy opiekun? 171 · Jeszcze raz o Terri 173 · **Streszczenie** 176 · **Bibliografia** 177

## ROZDZIAŁ 7 SZCZĘŚCIE 179

**Zacznijmy od faktów** 179 · **Co na to filozofia?** 180 · *Summa de beatitudine* 180 · Traf – radość – dobro – zadowolenie 181 · Jak osiągnąć szczęście? 183 · Postawa wewnętrzna 185 · Lekcja Arystotelesa 188 · Szczęście a moralność 190 · Szczęście przez maksymalizację 192 ·

Wokulski a kwestia szczęścia wiecznego 194 · Wizja bez przyjaciół 196 ·  
 Szczęście a sens życia 199 · Szczęście a światopoglądy 201 · **Streszcze-  
 nie** 203 · **Bibliografia** 205

## ROZDZIAŁ 8 SPOŁECZEŃSTWO 207

**Zacznijmy od faktów** 207 · **Co na to filozofia?** 209 · Obszary kon-  
 fliktów 209 · Kwadrat ideologiczny 213 · Święta trójca i demokra-  
 cja 217 · Wolność – „od” czy „do”? 218 · Jaka sprawiedliwość? 220 ·  
 Tradycja – dlaczego? 222 · Szczypta ontologii 225 · Co ze światopoglą-  
 dami? 228 · Filozofowie a totalitaryzm 230 · Panowie od historii 234  
 · **Streszczenie** 237 · **Bibliografia** 238

## CZĘŚĆ III WYTWARZANIE 241

### ROZDZIAŁ 9 DZIEŁO SZTUKI 243

**Zacznijmy od faktów** 243 · **Co na to filozofia?** 244 · Zagadnienia wyj-  
 ściowe 244 · Gdzie są *Pory roku*? 246 · Dzieło i jego środowisko 248 ·  
 Schemat i konkretyzacje 250 · Harmonia *Pana Tadeusza* 251 · Świat  
 przedstawiony 255 · *Mimesis*, czyli kalejdoskop możliwości 259 · Co  
 jest celem sztuki? 261 · **Streszczenie** 262 · **Bibliografia** 263

### ROZDZIAŁ 10 SZTUKA A FILOZOFIA 265

**Zacznijmy od faktów** 265 · **Co na to filozofia?** 266 · Dwie defini-  
 cje 266 · Zdziwienie 268 · Kontemplacja 269 · Wstrząs i sytuacje  
 graniczne 272 · Jakości metafizyczne 274 · Eros w trójkącie 277 ·  
*Kobieta z parasolem*, czyli lekkość życia 279 · *Sztuka fugi*, czyli powaga  
 bytu 281 · **Streszczenie** 284 · **Bibliografia** 285

### ROZDZIAŁ 11 PIENIĄDZ I PRACA 287

**Zacznijmy od faktów** 287 · **Co na to filozofia?** 289 · Gospodynie i bi-  
 znesmeni 289 · Ekonomia a filozofia 290 · Z ekonomii do etyki 294 ·  
 Logika w banku 295 · Ku ontologii pieniądza 296 · Obraz i bank-  
 not 298 · Intencja władzy 300 · „O czym” są pieniądze? 301 · Miejsca  
 niedookreślenia – raz jeszcze 303 · Praca i stany trzecie 306 · Błogo-  
 sławieństwo czy przekleństwo? 307 · Rzadkość i opór 310 · Przeciw  
 technice 312 · Pytania o cele 314 · Kolejiny konsumpcjonizmu 315 ·  
**Streszczenie** 317 · **Bibliografia** 318

## CZĘŚĆ IV SACRUM 321

## ROZDZIAŁ 12 BÓG 323

**Zaczynamy od faktów** 323 · Co na to filozofia? 324 · Dlaczego Bóg? 324 · Od pojęcia do istnienia 327 · Krytyka i parodia 329 · Metoda Anzelmia 330 · Bóg a dinozaury 332 · Kolejna potyczka 333 · Bóg i racjonalność 334 · Dwie racjonalności 336 · Boski projektant 337 · Ciosy i odparcie 340 · Bóg po Darwinie 342 · I co z tego? 344 · Bóg filozofii a Bóg religii 345 · Tańczyć czy myśleć? 346 · **Streszczenie** 348 · **Bibliografia** 349

## ROZDZIAŁ 13 RELIGIA 351

**Zaczynamy od faktów** 351 · Co na to filozofia? 353 · Filozofia religii 353 · Co to jest religia? 354 · Dlaczego istnieje religia? 356 · Perypetie krytyki 357 · Egzystencjalna luka 360 · Co jest rzeczywiste? 362 · Religia a religie 364 · Między kognitywizmem a emotywizmem 367 · Wobec wielości religii 369 · O racjonalnym wyborze religii 372 · Atuty chrześcijaństwa 374 · Chrześcijaństwo a racjonalizm 377 · **Streszczenie** 380 · **Bibliografia** 382

## ROZDZIAŁ 14 ZŁO 385

**Zaczynamy od faktów** 385 · Co na to filozofia? 387 · Zastrzeżenie 387 · Kłopoty pojęciowe 387 · Podejście naturalistyczne 389 · Teodycea 392 · Osłabienie zła 394 · Dobroć Boga 397 · Co z wszechmocą? 399 · Jeśli Boga nie ma... 402 · Teodycea po Holocauście 405 · Co powiemy miłośnikom gołębi? 406 · **Streszczenie** 407 · **Bibliografia** 408

## ROZDZIAŁ 15 ŚMIERĆ 411

**Zaczynamy od faktów** 411 · Co na to filozofia? 414 · Trwoga 414 · Pocieszenie czy kpina? 415 · Granica 417 · Dwie perspektywy 418 · Kryteria śmierci 420 · Co nam mówi elektroencefalograf? 422 · Strategie wobec śmierci 423 · *Carpe diem* 425 · *Non omnis moriar* 427 · W poszukiwaniu nieśmiertelności 429 · O duszy – raz jeszcze 430 · **Streszczenie** 434 · **Bibliografia** 435

## SPIS TEKSTÓW ŹRÓDŁOWYCH („SPOJRZEŃ”) 437

## INDEKS RZECZOWY 441

## INDEKS OSÓB 445